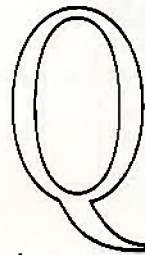

EL TEMPS QUE CORRE per **JOAN F. MIRA**

La utilitat de la moneda

“Perquè en aquest món ja s’havia vist de tot: països que han renunciat a grans o petites extensions de territori, que han reduït les fronteres, que han hagut de liquidar del tot o en part el seu exèrcit, que han acceptat una constitució imposada. Els països, vull dir els estats, havien fet de tot fins ara, excepte renunciar a la pròpia moneda.”

ue no siga dit que deixem passar sense comentari condigne una fita de tal magnitud. He llegit que un periodista americà amb coneixements d’història (*avis més aviat rara*) diu que l’esdeveniment és d’importància equivalent als pactes o paus de Westfàlia, que l’any del Senyor de 1648 van posar fi a la guerra dels Trenta Anys. Almenys una cosa és certa: la pau de Westfàlia va ser el primer intent de posar una mica d’ordre en les relacions entre francesos i alemanys –que és tant com dir a l’Europa de l’oest–, i aquestes paus monetàries d’ara en són, de moment, l’últim. Hi ha hagut, entremig tres segles i mig exactament de soroll de canons i de bombes, que no es pot negar que són un gran invent que els europeus, abans i després d’escampar-lo pel món, han aplicat amb gran dedicació sobre els seus mateixos caps i països. Amb una sola moneda per tothom, sembla, les bombes i els canons passaran –també de moment– a ser només material aplicable sobre els caps aliens. La veritat, també s’ha de reconèixer, és que a mesura que els polítics europeus –els occidentals, si més no: els germànics i els llatins– s’han dedicat amb més afició a la moneda, s’han ocupat bastant menys de l’artilleria. La moneda i l’artilleria eren, d’ençà dels temps renaixentistes, o siga des del segle XV a Itàlia, els dos usos més importants de l’art de la fusió dels metalls. Aquells usos que, més o menys monopolitzats pel rei o la república, significaven o constituïen el poder més alt, que és l’únic digne de tal nom (és una manera de parlar). Qui pot fondre canons, té una part de poder, però no tot, com ara una ciutat rebel o una facció en una guerra civil. Qui pot batre moneda, té una altra part del poder. Qui pot fer totes dues coses de manera estable, acceptada i metòdica, té el poder complet: finances públiques i exèrcit, que són els atributs més clars de la sobirania.

Ara, diuen, tot això s’ha acabat en quinze països d’Europa, i potser en alguns més. Deixem estar el tema dels canons –i els avions, i els tancs i tot això tan pesat i tan car–, que són un altre tema: de tot aquest material mana la més gran empresa pública de la història, de nom OTAN o NATO, i són en general artefactes destinats a convertir-se en ferralla sense haver estat usats més que en pràctiques de tir, maniobres i altres entreteniments inofensius i extremadament costosos. És només una ma-

nera de consumir béns inútils. La moneda és una cosa més seriosa i ha resultat més dura d’abandonar. “Des que hi ha pobles i nacions,” escriu elegíacament Jean Daniel al *Nouvel Observateur*, “un dels primers atributs de la sobirania ha consistit sempre en el privilegi de batre moneda. És mil vegades més important que brandar una bandera o enviar ambaixadors”. Per això l’esdeveniment d’enguany, l’adveniment d’aquest euro d’Europa, és una cosa tan gran i mai no vista. És allò no havia passat mai. Potser fins i tot la comparació amb la pau de Westfàlia és improcedent: això de l’euro, si funciona alguns segles, haurà estat infinitament més important que Westfàlia. Perquè en aquest món ja s’havia vist de tot: països que han renunciat a grans o petites extensions de territori, que han reduït les fronteres, que han hagut de liquidar del tot o en part el seu exèrcit, que han acceptat una constitució imposada. Els països, vull dir els estats, havien fet de tot fins ara, excepte renunciar a la pròpia moneda. I menys encara fer-ho per pròpia voluntat, somrient, amb fotos de família i mostres de gran satisfacció.

Es tan insòlit i tan nou, és tan bonic, que simplement no pot ser. En algun lloc s’amaga la trampa. Si la moneda era la cosa més preada i valuosa que han tingut sempre els estats, com qui diu la seua substància i nucli metafísic, com és que hi renunciem amb cara tan alegre? Què és allò que conservem, de més valor que la moneda, per continuar sent estat amb tots els ets i els uts, i les hacs, és a dir amb totes les lletres? Perquè no es creu ningú, o jo no m’ho crec, que els estats es disposen alegrement i voluntària a deixar de ser estats. Això no seria només insòlit, sinó difícilment concebible. La ideologia és transparent: “L’Europa a construir és la dels estats nació,” afirma Jacques Delors, que és un dels més europeus i europeistes dels pares d’Europa en actiu. Els estats nació, i punt. Això diu. Ara bé, jo em pregunte si Espanya, per exemple, sense la pesseta, hauria funcionat com un estat nació, que és com diuen els historiadors que ha funcionat des de les Corts de Cadis. Em pregunte quina nació seria Suïssa sense el franc suís. O el secret és que, algun dia, gràcies al valor de la moneda, Europa serà com un estat-nació? De moment, no és aquesta la idea. Per tant, hi ha trampa. I la trampa s’amaga en la moral i en la ideologia, i en l’educació, la llengua i la cultura. Exactament: per això alguns es posen tan nerviosos. Ja en parlarem un altre dia.